

Is 23 het nieuwe 18?

Naar aanleiding van de trieste dood van de 19-jarige Jordy die 15 jaar in de bijzondere jeugdzorg verbleef, rijzen nogal wat vragen bij de vaak bruuske overgang die deze groep jongeren op 18-jarige leeftijd doormaakt. Terecht, zo blijkt. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat de overgang naar volwassenheid bij jongeren uit pleeggezinnen en residentiële instellingen niet zo rooskleurig verloopt. Deze jongeren ervaren doorgaans meer moeilijkheden met de school, het werk, het regelen van financiën, het vinden van huisvesting en een plek in de samenleving. Een recente studie in Nederland naar hulpverlening bij kwetsbare jongeren tussen 18 en 23 jaar stelt vragen bij het vrijwillige karakter van de hulpverlening na 18 jaar. Moet het niet allemaal iets dwingender?

De Nederlandse Kinderombudsman gaf met het rapport “Ik kan het (niet) zelf” in 2015 een interessante voorzet in deze discussie. Zo vraagt hij onder meer sterker te investeren in het vermijden van zorgmoedigheid bij jongeren. Op die manier is de kans groter dat jongeren ook na hun 18 jaar gemakkelijker openstaan voor vervolghulp. Maar een van de meest opmerkelijke voorstellen is toch wel de ontwikkeling van een maatregel voor verplichte hulpverlening voor risicjongeren die 18 zijn geworden en geen hulp willen. Maak van 23 het nieuwe 18, zo lijkt het wel.

Deze maatregel lijkt op het eerste gezicht aantrekkelijk. De veiligheid en het welzijn van de jongeren lijken zo beter verzekerd. Tegelijk roept het voorstel heel wat vragen op. Jongeren uit de jeugdzorg geven aan dat dit soort voorstellen hen vooral problematiseert. En dat is voor de grote groep jongeren die op de jeugdzorg beroep (moeten) doen wegens factoren die vaak direct buiten zichzelf liggen, niet meteen bemoedigend. Een bevraging van Defence for Children Nederland bij jongeren tussen 16 en 18 jaar die in een vorm van jeugdzorg verblijven toont dat glashelder aan. Uit dit “I’m Ready”-project komen 10 aanbevelingen tot verbetering van zorg aan 16-plussers naar voren. Het gaat om aanbevelingen zoals “Maak hulpverlening praktisch en minder probleemgericht”, “Zorg voor één hulpverlener met een open houding en een klik” en “Faciliteer gezingsgerichte hulp”. De jongeren vragen heel duidelijk

om niet in de eerste plaats als een probleem of als een risico benaderd te worden. Tegelijk is er de verzuiming de relatie met de ouders niet uit het oog te verliezen. Jongvolwassenen moeten niet alleen leren leven met de moeilijkheden van het milieu waaruit ze komen en waarnaar ze (soms) terugkeren. Sommigen moeten ook vaststellen dat zij – dankzij hun begeleiding – een groeiproces hebben doorgemaakt terwijl er in hun gezin weinig is veranderd.

Veeleer dan een gedwongen verlenging van de jeugdzorg, vragen jongeren vooral nabijheid. Iemand die er voor hen is, als ze dreigen verloren te lopen. Het gedeeld engagement tussen jeugdhulp en volwassen hulp is daarbij cruciaal. We hebben daar in Vlaanderen mooie voorbeelden van. Jongerenadviescentra, OCMW's en CAW's slaan bruggen tussen elkaar om het recht op zorg te verzekeren. Jammer genoeg gaat het daarbij meestal om projecten en niet om initiatieven die verankerd zijn in de bestaande hulpverlening. Laat ons dus starten met deze initiatieven structureel in te bedden. Een vaste voet aan de grond voor deze hulpverleningsvorm biedt een grote garantie voor een vaste voet aan de grond voor heel wat kwetsbare jongeren.

Bruno Vanobbergen, Vlaams kinderrechtencommissaris